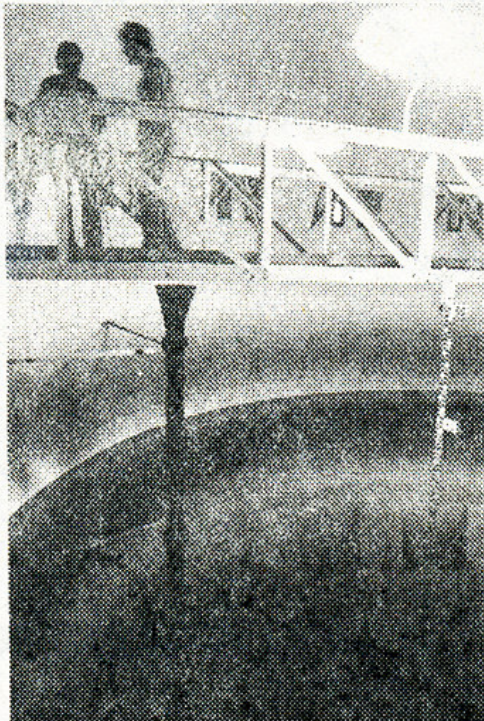
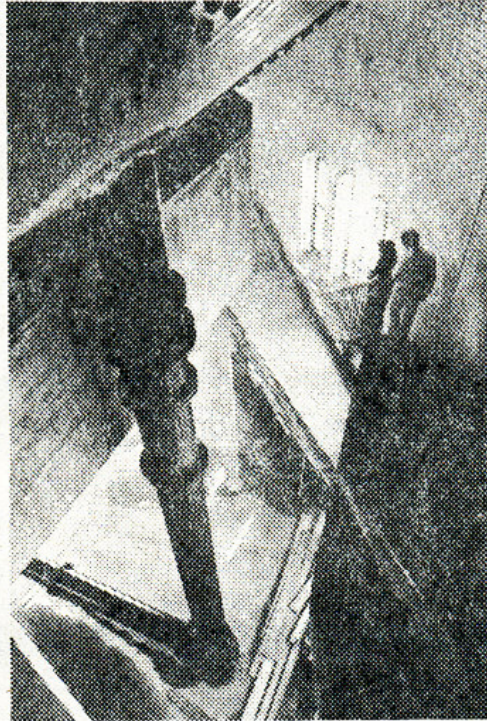

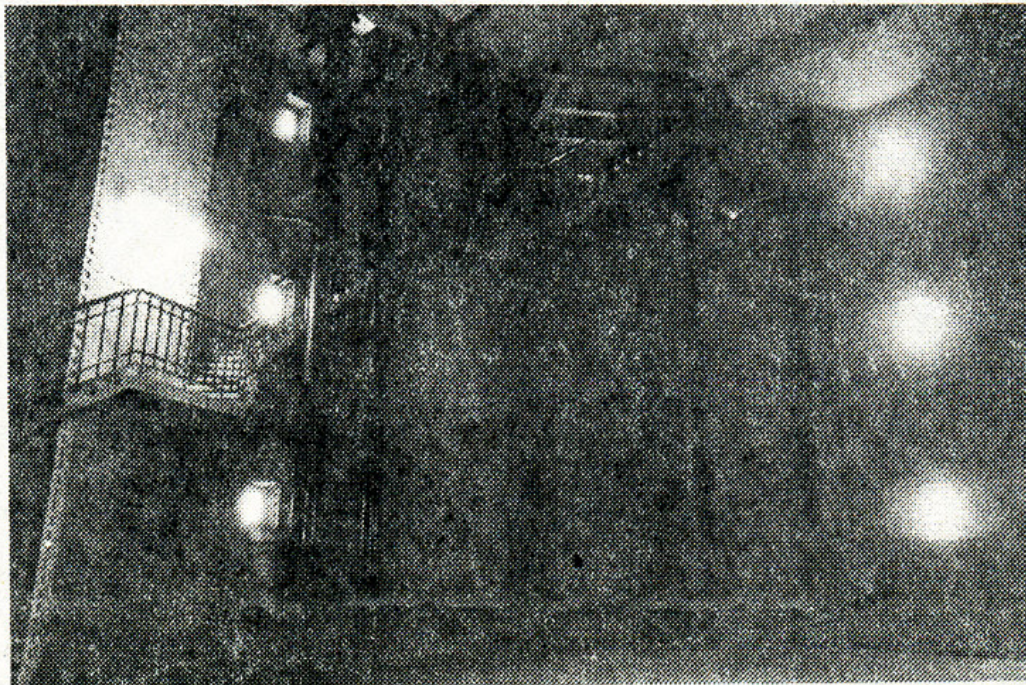
Så här funkar ett vatten- torn

En stålbygga leder tvärs över dricksvattentanken i Södervärnstornet. Röret med tratt på är ett överflynnadsskydd, så att vattnet inte ska svämma över. Bryggan ligger precis på 50 meter över havet

Här går dricksvattnet ut ur och in i tanken i Södervärnstornet. Den smala trappan på ytterväggen är enda vägen upp

Södervärns vattentorn är helt urblåst inuti. Stora ekande salar är staplade på varandra. Av de två rören är det tjockaste vattenledningen. Det tunna är tomt och är bara till för att hindra översvämning i tanken

□ Är vattentorn fulla med vatten? Hur funkar de egentligen?

För att få svar på de frågorna och några till sökte vi upp två torn i Malmö: "svampen" i Hyllie och det gamla vattentornet vid Södervärn som fortfarande fungerar.

Först av allt: Jo, vattentorn innehåller vatten. Ganska mycket to m, även om de inte är proppfulla. Men vi ska återkomma till det och första berätta om när vi står ute under Hyllietornet. Det är fantastiskt att tänka sig att dit upp, en 50-55 meter up i luften, glider vattnet ut att man pumpar upp det.

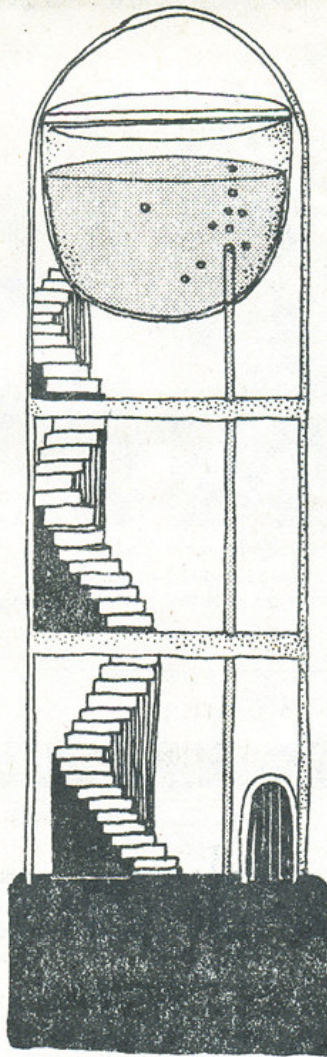
Hur kan det gå till? Tyngdkraften måste väl verka också på vattentorn.

Så här är det. Det mesta vatten som används i Malmö kommer från Vomsjön. Från Vomsjön pumpas det upp i ett vattenmagasin på Romeleåsen (en stor behållare på marken). Därifrån får det flera ner i underjordiska ledningar ända till Malmö. De ledningarna står i förbindelse med vattentornen. Vattnet pressas av sig själv upp i tornen. Ytan i vattentornet kommer att ligga lika högt som ytan i magasinet på Romeleåsen.

Det är som när man håller vatten i ett u-format rör. Du har kanske gjort det på oätimrarna någon gång. Håller man vatten i ena skänkel, stiger vattnet i den andra lika högt. Ganska självklart kan man tycka. På den principen om "kommunicerande kärl" fungerar vattentornen.

Varför vill man ha vattnet högt? Det är för att man ska slippa pumpa det ur kranarna. När man vrider på vattenkranen hemma bokstavligen faller vattnet ut av sig självt. Det är ett visst tryck på vattnet. Det trycket är lika stort som skillnaden i höjd mellan kranen och vattentytan i vattentornet. Ju lägre kranen ligger desto större blir trycket. Därför kan man inte bygga vattentorn alltför höga. Då skulle trycket bli för stort och vattnet rasa ut med våldsam kraft, om nu öppnade kranen.

När stans olika delar ligger olika högt, kan man ha olika

Så här ser Södervärnstornet ut i genomskärning

höjd på vattnet (om man har flera torn). Så är det i Malmö, där Hyllietornets vattentyta ligger 75 meter över havet. Vattentytan i Södervärnstornet ligger på omkring 50 meters höjd, för där ligger husen lägre än i Hyllie.

Då får de som bor högre än vattentornet inget vatten alls?

Nej, inte om de inte har egen pump. Ovanpå Hyllietornet ligger en restaurang. Vattnet finns på nära håll, måen man får ändå

pumpa upp det till köket och toaletten.

Det vatten du tappar ut ur kranen behöver inte ha varit uppe och vänt i tornet. I tornet finns ings särskilda ledningar för in- och utgående vatten. Ett enda rör leder upp från underjorden. Ibland pressas vatten in, ibland rinner det ut. Men för att inte tornen ska tömmas (för då försvinner ju trycket i ledningarna) när de flesta människor spolar vatten samtidigt, är det ordnat så att det finns ganska mycket vatten i tornen. Hyllietornet innehåller 10 miljoner liter vatten och Södervärnstornet två och en halv miljoner liter. Mellan kl 7 och 8 på morgonen, då det går som mest vatten, sjunker nivån i Södervärnstornet med nästan två meter.

Nya vattentorn är ganska trista, för man ser inte vattnet. Det finns inuti "svampens" hatt. Gamla torn som Södervärnstornet däremot är spöklika. Där finns inte en människa, och hela byggnaden är helt urblåst inuti. Går man in, är det som att komma in i en kyrka. Längs ytterväggen klättrar en smal murad trappa. Den leder upp i en ny sal. Takhöjden är mer än tio meter, och det finns flera salar ovanpå varandra.

Här går det inte att prata. Varje ljud studsar mot väggarna i sex sekunder. Vi tog tiden). När vi talar flyter allt samman till ett bedövande brus.

Så småningom smalnar trappan, och man får klämma sig upp mellan ytterväggen och en drypande våt ståltank. Där inne finns vattnet. Till sist kan vi kika över kante. Tio meter ner. Sjutton meter tvärs över. Vattnet är grönt, genomskinligt och iuskallt. Jag har aldrig sett så mycket dricksvatten på en gång. Över allt sammans välver sig en kupol. Tvärs över tanken går en stålbrygga. Det killar under fotlorna av svindel.

Vattentorn byggs på pelare nu för tiden. Det kunde man inte förr, de nya tornen rymmer mer. Det första vattentornet i Skåne, det i Kirseberg u Malmö, byggdes för hundra år sedan.

Eber Ohlsson, som är vatteningenjör i Malmö, berättade för oss om tornen.

PER

Vattnets väg från magasinet till kranen